

Eens een Tukker...

Verder weg dan hij kun je in Nederland bijna niet wonen. Al veertig jaar woont Jos Oude Kempers (71) uit Overdinkel in Zeeuws-Vlaanderen. Hij was er directeur van een basisschool in Axel. De band met zijn geboortegrond bestaat nu vooral nog uit de taal. „Als mijn vrouw en ik alleen zijn met elkaar, dan spreken we nog altijd Twents.”

Zeeuws-Vlaanderen, dat is bijna buitenland

„Zo voelde dat ook in het begin. De mensen spreken een andere taal. Op de AN-WB-borden staan namen als Gent en Antwerpen. Toen ik hier in de jaren 80 solliciteerde, was er nog geen Scheldetunnel. Ik kwam met het openbaar vervoer vanuit Twente. Een enkele reis duurde 5 uur. Je ging met de trein naar Breda en daarna met de bus en de pont. Na middernacht pas was ik weer terug in Overdinkel. Mijn vrouw en ik zijn echte Twentenaren. We hebben enorm moeten wennen. Ik zit in het onderwijs. Sommige leerlingen verstond ik gewoon niet. Op een gegeven moment zei er eentje opeens dat hij weg moest naar 'hoes'. Wat ik niet wist, is dat ze de 'g' hier uitspreken als 'h'. Deze leerling moest dus gewoon naar Goes.”

Hoe was het leven in Overdinkel?

„Het is een bijzonder dorp, en dat is het. In mijn jeugd bestond het uit drie dorpen: een katholiek, een protestant en een openbaar. Ze lagen ook nog eens in drie rijen achter elkaar. Wij als katholieke kinderen moesten het in ons hoofd halen om iets te kopen bij een protestantse winkel. Mijn vader vond het ook maar niks dat ik ging trouwen bij Saksenstal-Gerrit. 'Den kearl is communist', zei hij.

Ik kom uit een gezin van

Jos Oude Kempers bij de molen van Axel.

acht kinderen. De hele familie zat bij het kerkkoor, inclusief bijna alle ooms en tantes. Mijn vader was aannemer. Toen zijn bedrijf failliet ging, was dat een enorme klap voor ons gezin. Een faillissement was toen nog een echt faillissement. We raakten alles kwijt. Van de ene op de andere dag moesten we naar een kleiner huis. We hadden zelfs geen geld om onze eigen kleren terug te kopen. Om dat te kunnen betalen, moest mijn vader aankloppen bij familie.”

Blij met de verhuizing?

„In zekere zin wel. Overdinkel is een kleine gemeenschap. Iedereen weet alles van elkaar. Op een gegeven moment heb je dat wel gezien. Na een paar jaar onderwijzer te zijn geweest in Twente wilde ik ergens directeur worden van een basisschool. Axel kwam gewoon op mijn pad. In 1983 zijn we verhuisd. Het is een dorp van 8000 mensen. Ka-

tholieken en protestanten, net als in Overdinkel. Alleen zijn de laatsten hier wat strenger. In de beginjaren was het zwembad op zondag dicht en de kermis, met Pinksteren, gesloten. Gelukkig is er nu veel veranderd. Wat de mensen hier gemeen hebben met Twentenaren is hun aversie tegen Randstedelingen met hun grote mond.”

Eens een Tukker, altijd een Tukker?

„Na veertig jaar kan ik niet anders zeggen dan dat ik me thuis voel in dit vlakke land. Het landschap is anders, maar zeker niet minder mooi. Zeeuws-Vlaanderen is eigenlijk één grote polder. Zelfs als het windstil is, waait het hier. Qua woonomgeving mis ik Twente niet. Wat ik wel mis, is de taal. Mijn vrouw en ik zijn altijd Twents blijven spreken. Ik schrijf ook nog met enige regelmaat stukjes in de Bodbrief, het blad voor de Kreenk vuur de Twentse Sproak. De taal verbindt me met Overdinkel. Mijn ouders zijn allang dood, maar dit blijft. Sinds mijn pensioen in 2016 is dat alleen maar sterker geworden. De kinderen zijn het huis uit. Alleen mijn vrouw is er nog. Op de mooie momenten maar misschien nog wel meer in tijden van tegenslag is er maar één ding waarop ik altijd weer spontaan teruggrijp, en dat is de Twentse taal van mijn jeugd.”

– Herman Haverkate